

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

5TE ÅRG.

DEN 3 JANUARI 1904.

N^Ö 14

Återgifvande af text eller illustrationer ur HVAR 8 DAG utan särskild öfverenskommelse förbjudes.

INNEHÅLL: Carl Edvard Ekman. † — Från Boden. — Bortgången svensk konstnär. — "Mellan jul och påsk" af Gunnar Green. — Karin Lindholm. — Från uppvisningen i konstakning. — Friherre Erland Nordenskiölds nya expedition till Sydamerika. — Nyutnämnd norsk general. — Stiftaren af "Ritzau's Bureau". — Från musikvärlden. — Brokigt utomlandsnytt. — Stockholms nya elektriska spår-vagnar. — Veckans porträttgalleri. — "Under kulorna" af Walter Hülphers.

F. Å. B. HVAR 8 DAGS TRYCKERI. GÖTEBORG. 1903—1904.

Foto. J. Jolin. Stockholm.

CARL EDVARD EKMAN. †

Klisché: Kem. A.-B. Bengt Sifferqvist, Stålm.—Gbg

Natten till julaftonen afled efter en kort tids sjukdom bruksägaren CARL EDVARD EKMAN å Finspong i en ålder af 77 år.

Ödet fogade det så, att den gamle fick sluta sina ögon på samma plats där han först såg dagens ljus. Han var nämligen född i Göteborg den 7 mars 1826 och vistades nu, när döden träffade honom, på tillfälligt besök i fädernestaden.

Det har visserligen en tid varit tyst om den gamles namn, hvilket mer än en gång ljudit som fanfar i stridens hetta, men det har icke varit glömskans tystnad. Hans livsverk var icke af det slag som värderas i dag och i morgon är spårlost för runnet i sanden. Tyvärtom, det enda tiden mäktat åstadkomma är att bryta udden af de förhastade och orättvisa besyttlningar, som meningsmotståndare till den oförfäradе kämpen icke skydde att en gång slunga efter honom.

Till sitt 16:de år åtnjöt Carl Ekman vanlig skolundervisning. Sedan han därpå genomgått Chalmerska skolan i Göteborg, började han under sin äldre broder Gustafs ledning praktiskt sätta sig in i bruks-görömlen på Lesjöfors egendom i Värmland. Så utbildade han sig vidare i Filipstads och Falu bergsskolor och gjorde efter väl beständna prof en längre utrikes resa för att fullborda sina studier och få tillfälle att se på Sverige från kontinental synpunkt.

Tack vare sin vakna intelligens och sin osvikliga arbetskraft hade han nu vid 23 års ålder kommit så långt att han med utsikt om framgång kunde uppställa sig bland de täflande, när chefsplatsen vid de De Geerska Finspongsverken skulle tillsättas. Vederbörandes val föll på honom och nu hade den unge bergsmannen riktigt kommit i luft, som passade honom.

Det är otroligt hvilken energi den nye ledaren utvecklade. Allt skulle bli bättre, större, modernare, ändamålsenligare, ståtligare. Gjuteriet, valsverket och smedjorna ombyggdes, slottsbyggnaden fullbordades, egendomsarealen utvidgades gång på gång. Och för Carl Ekman gällde också regeln non multa, sed multum — här något fritt tillämpad: icke endast mycket utan också väl.

Carl Ekman var för mycket härskenatur för att finna sig i ått vara mindre än den förste. Förvaltaren köpte sig så småningom in i egendomen och inom ej fullt 10 år hade han blifvit ägare till hela den stora possessionen. Där satt han nu som kung med alla ett lifssjudande och snabbt växande kungadömes pliktbördor på sina starka skuldror. Han var mannen som visste allt, tillspordes om allt, kunde allt. Alla kommittéer, nämnder, stämmor och »råd» skulle ha honom till ordförande. Öfverallt där ett handtag behöfdes, väntade man Carl Ekmans starka grepp, och man väntade aldrig förgäfves. Hur han stod bi? Ja, han var af en gammal kärnsläkt, en sådan som väl snart endast myten har att uppvisa.

Finspongs kanongjuteri hör man redan på Gustaf II Adolfs tid talas om. Men ur sin relativa obetydlighet höjdes bruket först af Carl Ekman. Svenska staten var en stor kund, fast Ekman, enligt de Geer, visst tyckte, att »det är mycket angenämare för en fabrikant att arbeta för en utländsk regering än för den svenska» och riktade sina bemödanden därefter.

Detta får icke uppfattas som någon slags osvenskhet. Ekman var blott mån om sin fullkomliga självständighet och ville helst vara oberoende af svenska beställningar. Sin svenskhet fick han tillfälle att lägga i dagen, när det gällde att genomdrifva begagnandet af svensk material vid våra järnvägsanläggningar. Det var nämligen icke utan vidare, som vederbörande gingo in på de Ekmanska åsikterna om »hur svenska stålet biter».

Utom det att Ekman dref upp Finspongs bruksrörelse till en förut oanad höjd, och gaf etablis-

mentet namn för förstklassig brukshandtering, har han varit ett mönster i många andra afseenden för en stor egendomsherre. Landtbruket omhulldades på det omsorgsfullaste och bedrefs efter storstilade principer, och skogsskötseln åtnjuter anseende att ha bedrifvits på det kanske rationellaste sätt i vårt land. Af egendomens 100,000 tunnland upptages 30,000 af planterad skog; Carl Ekman heter mannen som planterat den.

Om man dessutom nämner, att han inrättat mejeri, slakteri och fiskodlingsanstalt, att han omhuldat biodling, humleplantering, häst- och kreatursskötsel, att han med fin urskillning värdat sig om slottets bibliotek och tafvelsamling, att han grundlagt Fiskeby pappersbruk och Grafversfors stensliperi, det förnämsta i Sverige, så framgår ännu tydligare hvilken oerhörd verksamhetslust och arbetsförmåga han ägde.

Icke nog med detta. Carl Ekman kände sin maktställnings förpliktelser äfven i ett annat afseende. För sina tusentals underlydande visste han icke blott att skaffa bröd och arbete. Han gjorde hvad han kunde — och det var icke litet — för att bereda dem trefliga bostäder och skaffa dem »andlig spis». Särskildt för skolväsendets höjande inom sitt »kungarike» gjorde han stora uppoffringar både af tid och penningar.

Hans intresse för skolväsendet har förrästen icke varit begränsadt till hvad som legat honom närmast. När den dagen kom, att man gjorde anspråk på hans duglighet äfven för rikets bästa, tog Carl Ekman inom riksdagen, hvilken han först tillhörde som representant för borgarståndet och efter representationsförändringen som ledamot af 1:sta kammaren, sig särskildt skolfrågan an. Hans folkskolemotion af 1862 anses som banbrytande, och de yrkanden om seminariernas och lärarebildningens höjande samt om tillsättande af inspektörer samt särskild folkskolebyrå han där framställde blefvo efter hand bifallna och förde på sin tid skolan ett långt stycke framåt.

Hans arbete inom riksdagen blef såsom ju var att vänta intensivt. Såsom medlem i åtskilliga af riksdagens förnämsta utskott lämnade han ingen möda ospard att sätta in hela sin personlighet vid afgörandet af de frågor vid hvilkas handläggande han hade att deltaga och såsom statsutskottets ordförande kunde han om ock med knapp majoritet genomdrifva sitt, det s. k. »skånska» partiets en gång mycket omdiskuterade kompromissförslag i försvarsfrågan. I dessa dagar voro både finans- och statsministerposterna honom erbjudna, fast Ekman föredrog att stanna utanför ministären.

Under de följande åren drog sig Ekman, upptagen af sina vidsträckta affärer, mera tillbaka, men hans ord vägrade alltid tungt då han, rustad med ovanlig insikt och sakkunskap samt i besittning af en klar och öfvertygande framställningskonst, lade detsamma i vägskålen, äfven sedan protektionismen kommit till väldet i kammaren och Ekman uppställt sig som en af det nya systemets mest prononcerade motståndare. — Ända till 1893 tillhörde Carl Ekman riksdagen.

På gamla dagar fick Carl Ekman uthärda en storm, som skulle böjt nästan hvilken rygg som helst, men ur hvilken han framgick obruten. Finspongs bruk råkade ut för ogynnsamma konjunkturen, och det kan betraktas som ett underverk att Carl Ekman gick som segrare ur striden mot ett oblidt öde. Mycket hade man respekterat honom förut, men efter detta eldprof tyckte man, att först nu hade man ett mått för hans styrka.

I jämförelse med tidigare dagar tillbrakte Carl Ekman sina sista år i ro och lugn. Men ännu i det sista visade han sig vara mannen med den skarpa blicken, den vänsälla och hjälpamma hugen, de stora måtten och den trofasta pliktuppfylle sen.

Yttre utmärkelser hade rikligt kommit honom till del. Han var riddare af Nordstjärneorden, kommandör med stora korset af Vasaorden samt riddare eller kommandör af flera utländska ordnar. Dessutom led. i Landtbruksakad. och Vetenskapsakad.

Han sörjes närmast af sonen Axel Ekman, sin faders efterträdare som disponent för en del af det gamla Finspongs bruk, samt dottern Gustava, gift med biskopen i Visby G. v. Schéele

FRÅN BODEN.
ETT TILLÄRNADT NORRLÄNSKT STADSSAMHÄLLE.

BODEN: I bakgrunden Mjösjö- och Gammelängs-bergen.

HVAR 8 DAG.

Foto. Harnesk. Boden.

BODENS FOLKHÖGSKOLA.

Kliché: Kem. A.-B. enligt Sjöforsparre Stilm-Gbg

Turister och resenärer, som på väg till den numera lätt tillgängliga lappmarken anländt till det 36 km. ofvanför Luleå belägna Boden, hafva här alltid känt sig tilltalade af landskapets intressanta karaktär och den stora rörligheten på bangården vid detta snabbt uppblomstrade samhälle. Från obefolkade näjder och dystra vildskogar har tåget nått fram till Luleälvens dalgång, och här öppna sig med ens stora, vida vyer. Man befinner sig på ett bördigt och tätt bebyggt slättland, som i fjärran begränsas af barrskogens mörka linjer och höga berg, där omfattande befästningsarbeten pågå för att värna om denna betydande plats, som blifvit kallad Norrlands lås. Åkrar och vägar utbreda sig åt alla kanter, egendomligt formade lador stå tätt sällade öfver fälten, präktiga bondgårdar med högtristande brunnsstänger ligga utåt bygden, kyrkan och klungan af grå kyrkstugor synas på en grönskande udde vid det vackra Bodträsket, »staden» med hus i villastil och den bekanta folkhögskolan befinner sig på norra stranden af Lule älf, denna breda och ståtliga flod,

hvars bekanta vatten sorlar fjällsagor från Kvikkjokks underbara näjder, från Stora Sjöfallets och Harsprångets katarakter.

Boden var tidigare blott en välmående by med kyrkplats för den år 1831 från Luleå socken utbrutna Öfver-Luleå församling. Så leddes norra stambanan dit upp öfver myrar, älfvar och skogar och började den mustiga järnmalmnen från gruffälten vid Gellivare att försändas med tågen för att utskeppas från Luleå, och med ens blef det lif och fart uti Boden. Folk strömmade hit från skilda håll, byggde och bosatte sig. Handelsaffärer och industriella företag af betydighet grundades i Boden eller dess omedelbara omnejd, stationssamhällets område utvidgades oupphörligt och innevånareantalet växte. Undantagandes Kiruna och Malmberget uppe i lappmarken samt möjligen äfven staden Luleå, har Boden af alla norrländska orter varit den som snabbast och mångsidigast utvecklats. Den har också förutsättningar att kunna fortgå på den redan inslagna vägen, har stora möjligheter för sin framtida historia. Läget är det yppersta. Boden är skärningspunkten mellan å ena sidan norrländska stambanan, som fatalt nog ännu icke hunnit dragas fram till finska gränsen vid Haparanda, till hvars grannstad Torneå däremot nabolandets järnbanenät redan blifvit utsträckt, och å andra sidan den betydelsefulla bandelen Luleå—Gellivare—Ofotenbanan. Vidare dröjer det säkerligen icke alltför länge, innan Boden fått sina väldiga bergsfästningar i ordning och blir en hel liten militärstat i den stora norrländska staten, som vi hoppas kunna se bevarad åt det öfriga landet till bätnad i alla händelserna. Inom alla närmaste tid komma länets regemente och flera andra truppförband att hit förläggas, och detta förhållande blir gifvetvis en anledning till förkofran och utveckling. Älfven, där en storartad virkesflotning pågår under större delen af sommaren, är rik på forsar och obegagnade ekonomiska möjligheter. Boden borde kunna bli icke endast en stor och viktig militärstad, utan äfven en betydande fabriks- och industriort.

Oafsedt befästningsarbetena, till hvilka af helt naturliga skäl »obehöriga icke äga tillträde», är folkhögskolan något bland det mest intressanta i det nutida Boden. Kommer man med tåget söderifrån och har passerat den granna Trångforsbron öfver Luleälfven samt därefter en mindre bro öfver dennas tillflöde Bodån, är folkhögskolan en af de första större byggnader, som tilldraga sig den resandes uppmärksamhet. Den väsentligen på grund af enskildt initiativ och privata uppoffringar tillkomna skolan tog sin början hösten 1896 och har sedan dess årligen varit besökt af ett stort antal lärjungar, som hon genom en sund och praktisk uppfostran sökt utbilda till goda och dugliga människor. Jämte folkhögskolan i Matarengi (Öfver-Torneå), till hvilken jag måhända vid ett annat tillfälle återkommer, är läroanstalten i Boden af utomordentlig betygelse med hänsyn till den i dessa näjder vanvårdade och efterblifna folkundervisningen, hvarjämte båda dessa skolor hafva en stor uppgift i att främja försvenskningarbetet i de finskspråkiga gränstrakterna.

När tyska justitierådet L. Passarge år 1896 reste i Sverige och därunder — på grund af sitt uppdrag att revidera Bødekens resehandbok och studera nya turistleder — äfven utsträckte sin färd till Lappland, passerade han Boden, som han i sitt arbete »Schweden» (Berlin 1897) prisar för dess goda järnvägsrestaurations och dess bangård, som »med sin smakfulla träarkitektur är af framstående skönhet». Vill man emellertid i något vidare mån utsträcka besöket i Boden och icke inskränka sig till att vandra på waggonen till re-

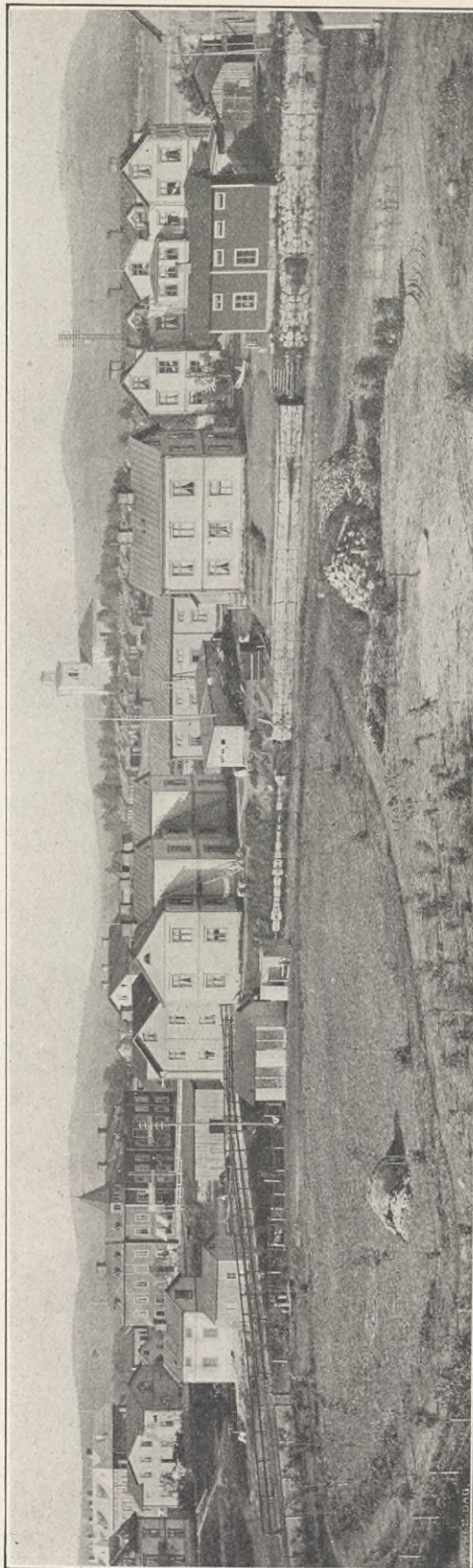

Foto. Harnesk, Boden.

VY AF BODEN.

Kildat: Km. A. B. *Perutz Sjöföretare* 8:10—64p.

staurationen, skall man finna att platsen har äfven andra sevärdheter och företräden än de nämnda. Så t. ex. är prästgårdsuddan vid Bodträsket en mycket vacker punkt, och går man upp på Degerberget, får man tillfälle att öfverskåda den odlade älfvalen med dess inrutade fält och tegar, den granna älfven och där-

bakom berg och blå skogsåsar i oafbruten, vågig följd. Härifrån har man ock ett ypperligt fågelperspektiv af Boden, den rastlöst sig utvecklande, löfresrika norrlandsort, hvarifrån jag här framlagt några enkla bilder.

Hugo Samzelius.

BORTGÅNGEN SVENSK KONSTNÄR.

Den 19 dec. afled i Stockholm efter långvarigt lidande artisten Carl Robert Lundberg.

L. var född i Stockholm 1861. Elev af xylografen Engberg vid Tekniska skolan studerade han vid Konstakademien mellan åren 1883 och 1887 samt företog de närmast följande åren studieresor till sydliga länder, Frankrike, Spanien, Marocko. En kortare tid efter 1897 var han bosatt i England, och på de senare åren sökte han först i Schweiz och sedan i Jämtland bot för

Foto. Hamngren. Kliché: Bengt Sjöfversparre.

ROBERT LUNDBERG. †

ett svårt bröstlidande, som nu lagt honom i grafven.

Robert Lundberg fäste egentligen uppmärksamheten vid sig genom den käckas Stockholmsgenren »Vid högvakten», som förskaffade sin upphofsman äran att vid ovanligt unga år bli representerad å Nationalmuseum. Han har vidare målat landskap och porträtt i mindre skala. Mycket begåfvad, skulle L. säkert gjort sig ett särdeles framstående namn, ifall icke ett oblidt öde velat annat.

»VID HÖGVAKTEN». Oljemålning af Robert Lundberg. Å Nationalmuseum.

Kliché: Kon. A.-B. Bengt Sjöfversparre Stilm.—Gbg

MELLAN JUL OCH PÅSK.

Skiss af Gunnar Green.

Det skallade af glada rop i skolans korridorer, och den stora strömmen af gossar kom myllrande ut genom stora ingången.

Jullof! Det glittrade i ögonen på de små gossarne, det lyste glada leenden öfver unga ansikten. Jullof! Hvad innebar det icke allt. Frihet från skolan, klappar, många, många julbjudningar, skridskois och källbackar. Därför jublade det glada rop ut öfver deras läppar, därför brann det en stor, innerlig glädje i unga gossögon.

Torkel Berg i tvåan for i väg öfver skolgården som en hvirvelvind. »Hej!» skrek han och slog en väldig kana på den isbelagda vägen. Bokväskan dunkade honom i ryggen, farten var hvinande, han måste kröka sig litet för att hålla balansen. En kamrat fick fatt på honom: »När reser du, Torkel?»

»Med 12-tåget, du; då resa nästan alla: Axel och Gustaf och Gerhard.»

»Tror du, att du får roligt i jul?»

»Roligt?» Torkel upprepade kamratens fråga.

»Jo, det kan du allt tro, du. Skridskor får man åka på sjön, du, och källbacke, och så — — —» Det var, som om han ej kunde räkna upp alla härligheterna.

»Nå så adjö då och lycka till!»

»Adjö med dig!»

Torkel Berg for som en pil hem till sitt inackorderingsställe. Han skulle ju äta och packa och köpa några smäsaker — och allt innan 12. Det gällde att vara snabb i vändningarna.

*

Torkel hörde tåget signalera. Han var hemma.

Han hade setat och stirrat ut i den hvita, tysta stillheten, sett de snöhöljda granarna sticka sina grenar emot sig, när tåget ilade förbi, och de stora, öde hedarna med sitt snöljus och sin stjärnhimmel. Han hade setat och drömt om mor och om julen. Hur hängde inte de två tillsammans. Mor och julen. Han satt där och tänkte och tänkte på henne, tills han blef så varm om hjärtat.

Just då var det som tåget signalerade, och han var hemma.

Far och syskon togo emot honom. Men hvar fanns mor? Han sökte med ögonen rundt omkring. Hon hade nog bara gömt sig, för att han ej skulle tro, att hon var nere vid station och så göra honom så mycket mera glad, när hon kom fram.

»Hvar är mamma?»

Syskonen sågo litet förlägna på fadern, som tog Torkel under armen, sägande: »Jo, ser du, pojken min, mamma är inte kry, och doktorn har sagt, att hon måste hvila sig, så hon kunde inte komma ner till tåget. Men det blir snart bättre.»

Det föll som en domning öfver Torkel: Mamma sjuk. »Ligger hon?» frågade han.

»Ja», sade fadern, »doktorn påstod, att det var nödvändigt, att mamma hvilade upp sig riktigt. Hon får inte bli störd — — —»

Det var med knapp nöd, att Torkel fick gå in och hälsa på sin mor, så sträng hade doktorn varit i sina föreskrifter, som lödo på absolut hvila och förebyggande af allt, som på ett eller annat sätt kunde uppröra henne.

Men nu satt Torkel på en låg pall vid sidan af mors säng, och hon höll hans hand i sin, och de sade ingenting, bara sågo på hvarandra, och Torkel tyckte att den där känslan af obehag, han haft, smälte bort, och det blef så ljust inom honom.

»Åh, mor, mor!» hviskade han.

»Torkel, min Torkel!» ljöd det tillbaka.

Så sutto de länge, länge, tills stora syster, som var en sträng sjuksköterska, påminde honom om, att hennes patient måste hvila.

*

»En sådan jul!» tänkte Torkel, när julferierna började nalkas sitt slut.

»En sådan jul!»

Och för hans minne stego dagarne fram, som de varit.

Man hade måst smyga sig fram öfverallt för att ej störa mor. Stora syster skulle agera både husföreständerska och sjuksköterska, och det var litet svårt att förena de sysslorna. Tjänstefolket, som ej hade husmoderns säkra ledning, visste ej alls, hur de skulle göra det ena eller det andra. Fadern själf, som alltid varit van att i alla frågor rådföra sig med sin hustru, stod nu ensam, och han kände sig rellig och nervös.

Hela huset hade varit som upp- och nedvänt.

Och julafton, hurudan hade den varit? Julljusen hade ej brunnit så klart som annars, julpsalmen hade ej klingat så vackert som förr, och klapparna hade ej mottagits med samma jubel, ty hon, som brukade sitta vid den stora korgen och dela ut dem, hon som gjorde alla dager ljusa och glada genom klarheten i sin blick, genom leendet kring sin mun, hon var ej med utan låg sjuk och trött inne i sitt rum.

Torkel grät sig till sömns den natten. Det var, som om en stor olycka väntade honom, en olycka, som han ej kunde afvärja.

»En sådan jul!»

Torkel höll på att packa sin koffert för resan till skolan. Han fick göra det själf nu, det var ingen, som kunde eller ville hjälpa honom.

Alla gingo omkring med ängsliga och förskrämda ansikten, ty moderns tillstånd hade ej förbättrats.

Och Torkel, som skulle resa ifrån mor och till staden, till skolan.

Tänk om något kom på!

Han satte sig ned på kofferten och såg med undrande ögon framför sig: tänk om — — —

Nej, nej, ropade det inom honom. Mor skulle bli bra igen, hon måste bli det.

Och med raska tag packade han ner sina kläder, sina böcker och det öfriga, som skulle med.

*

Tåget gick tidigt på morgonen.

Torkel gick in för att säga farväl till modern. Det var något, som gripit honom så djupt genast han kom in, att han helst velat sätta sig ned att gråta. Hela rummet låg i mörker, bara borta vid sängen spred nattlampan ett svagt ljus, som lyste på moderns bleka ansikte och tunna kinder.

Hon såg på honom med sina stora, blåa ögon, då han steg in.

KARIN LINDHOLM,

dotter till den framstående målaren Berndt Lindholm i Göteborg, gjorde lycka vid en konsert nyligen i Berlin.

»Att du kom, Torkel», sade hon, »jag blef nästan rädd, att du skulle resa utan att säga adjö.»

»Åh, mor», sade Torkel endast, det var något, som fastnade i hans strupe, något som höll på att kväffa honom.

Han visste ej, hvad det var, men aldrig förr hade han känt en sådan ångest för att resa.

Modern strök sakta med sin ena hand öfver hans hår, och han låg alldeles stilla och kände sig så outhärligt lycklig öfver att få ligga så och bli smekt af henne.

»Mamma jag vill inte resa!»

»Se så, Torkel, nu känner jag då alls inte igen dig.»

»Ja, men, jag vill inte resa, nu när du är sjuk, åh, hvad jag kommer att ha det ondt.»

Då såg hon allvarligt på honom.

»Minn's ett ord, som jag skall säga dig Torkel. Det finns så mycket, som vi inte vilja, men som ändå måste ske, och då är det att bita ihop tänderna och se framåt.»

»Åh, mor lilla, jag skall resa, och du skall bli bra, fast jag inte är hemma, inte sant?»

»Jo visst», sade hans mor och log emot honom. Han tog farväl, och hon kysste honom. Men då han skulle gå, drog hon honom till sig och såg honom in i ögonen och sade:

»Gå med Gud, Torkel, alltid med honom.» Och hon kysste honom på båda kinderna.

Torkel gick.

Men nere i trappan kom det öfver honom, att han aldrig skulle få se mor mer, och att det var någon, som ville taga henne ifrån honom, och han rusade upp och in i sjukrummet. Det var, som om hon väntat honom, ty hennes ögon logo af lycka, och hon hviskade i hans öra, och Torkel blef lugn igen och smekte sin mor till farväl.

*

Till påsk skulle han få resa hem igen, så hade man lofvat, och då skulle hans mor vara frisk, det hade hon sagt honom, innan han reste. Vid påsk då skulle han då riktigt ta igen för allt det där tråkiga, han haft vid julen — åh, hvad han skulle ha roligt. Och han räknade dag för dag, och han gladdes för hvar och en, som gick; ibland var han så otålig, veckorna gingo för sakta, och han hade riktigt lust, att skjuta på. Och så fick han bref hemifrån, och det var veckans stora händelse, då var han så glad, så glad, ty där stod, att mor var bättre, att hon var uppe och slutligen, att hon börjat deltaga i göromålen i hushållet.

Då jublade Torkel, nu var det snart påsk, då skulle det komma allt det roliga, han drömt om, då skulle mor vara frisk.

Det var några dagar innan påskloftet skulle börja som Torkel kom hemrusande från skolan och som alltid frågade, om det ej kommit något bref. »Nej intet bref», svarade frun, som han bodde hos. »Men Torkel har fått ett telegram.»

»Telegram.»

Aldrig förr hade man skickat Torkel telegram. Hvad var meningen med det? Och hvarifrån var det? Hemifrån förstås! Men hvad var det om.

Mor!

Det kom som en ohygglig förskräckelse i hans ögon, hans hjärta började klappa våldsamt.

»Får jag!»

Han stängde in sig på sitt rum. Han tittade på utanskriften, »studeranden Torkel Berg», ja, nog var det han — — sakta — — sakta bröt han förseglingen.

»Mor svårt sjuk. Res genast!» stod där. Med ens blef det klart för honom. Han måste resa genast.

Att aldrig han kom fram. Aldrig hade vägen till hans hem syntts honom så lång. Hvad tåget gick sakta. Han ilade så fort med sina tankar . . . om bara tåget ville skynda sig bra, så kanske han hann hem.

Ändtligen signalerade det.

Han såg ut genom fönstret.

Det var en dag i den tidiga våren. Snön hade smält, och träden höllo på att knoppas. Sipporna stucko upp sina blåa kalkar i mossan, och bäckarna porlade.

Och vårskymningen låg skålfvande öfver byn. Där nere låg den hvita kyrkan, och där bredvid skolenhuset. — — —

Tåget stannade.

Torkel såg ut genom fönstret, se där stod far och syskonen, men — — — nu först såg Torkel, hur förgråten stora syster var, och att fars höga hatt var omlindad med krusflor.

Det darrade en snyftning öfver hans läppar. Hans påsk, hans påsk, hvad hade det blifvit af den. Och mor!

Tyst gick han jämte sin far mot hemmet. Syskonen trängdes omkring honom när han kom in.

Alla fönstren voro förhängda med hvita lakan, och alla smögo på tå.

»Hvar?» frågade Torkel.

Han stod framför sin mors kista. Och han mindes en vintermorgon, då han skulle resa till skolan, när han låg vid hennes bädd, och hon hörde hans smekord. Han mindes hur hennes ögon strålade som två solar. Men nu, nu. Hon låg där kall och stum. Hon hörde ej, om han ropade.

Han kände en stor, underlig smärta inom sig, och han föll snyftande ned vid bären.

»Mor», sade han, »mor.»

Så låg han länge, men till slut lyfte han upp ansiktet.

Han kom ihåg, hvad mor sagt honom den där morgonen.

»Det finns så mycket, som vi ej vilja, men som måste ske, och då är det att bita ihop tänderna och se framåt.»

Han såg på henne, och det blef honom så klart, hvad hon menat.

»Tack mor lilla», sade han och kysste den hvita, fina handen, som låg på det hvita täcket.

»Tack mor lilla!»

FRÅN UPPVISNINGEN I KONSTÅKNING

den 27 dec. visa vi gruppen ofvan, därå, från vänster räknadt, återfinnas Herr Borgh, Mlle Cassel och Herr Salchow. Den sistnämnde är ju vår bekante, segerkrönte, svenske konståkare, Herr Borgh är, ehuru svensk till börden, bosatt i Paris, därifrån jämväl Mlle Cassel kommer.

FRIHERRE ERLAND NORDENSKIÖLDS NYA EXPEDITION TILL SYDAMERIKA.

Frih. Erland Nordenskiöld — son till den store Adolf Nordenskiöld — hvilken redan förut ledt två expeditioner till Sydamerika, hvarom närmare meddelas här nedan, kommer

FIL. LIC. NILS HOLMGREN.

FRIH. ERLAND NORDENSKIÖLD.

områdena intill floderna stridiga. Den svenska expeditionens plan är att knyta vänskapsband med Guarayas, Toromonas och Araunas och andra stammars kaziker, och

LÖJTNANT DIDRIK BILDT.

att i början af år 1904 företaga en ny upptäcktsexpedition till samma världsdel. Han åtföljes af löjtnant D. Bildt och licentiaten N. Holmgren. Expeditionen lämnar Southampton med en engelsk ångare den 6 januari. Resan går öfver Panama och därifrån till Mollendo på peruanska kusten, och expeditionen beräknas vara i La Paz, hufvudstaden i Bolivia, omkring den 15 januari.

Expeditionen kommer sedermera att utgå från La Paz, och kommer att genomströfva dels urskogarna på Andernas östra sluttningar kring Rio Madre de Dios, af quichuaindianerna kallad Amaru-Mayu, ormarnas flod, dels högslätten kring Lago Titicaca, hvilken sjö är märklig därigenom att man i den, ehuru den är belägen 3,800 m. ö. h., finner hafskräftdjur. Dessa lefva kvar där sedan den tid, då denna sjö var en vik af hafvet. Sedan dess har Andernas väldiga bergskedja bildats och är sålunda Titicaca-sjön äldre än den bergmassa, i hvilken den nu utfyller en fördjupning. Omkring Titicaca-sjön finner man stora ruiner af tempel o. d. från den förspanska tiden. Dessa äro dock undersökta

Kommer expeditionen omkring Titicaca till tämligen kända trakter, möter den vid Rio Madre de Dios och angränsande trakter rent pionierarbete, där allt sedan Inca Rocca sände sin son Yaguarquaque i härtåg, de första spanska eröfrarne drogo mot öster för att söka el Dorados omätliga skatter, där Maldonado och Latorre funno hjältedöden och där svår genomträngliga urskogar, brusande floder, febrar, vilda och krigsvana indianer hindrat eröfraren och forskaren att vinna fast fot. De äfventyrare som söka gummitrådets rikedomar, lättare att vinna än el Dorados', börja dock nu göra indianen och urskogen

att försöka aflocka urskogen dess hemligheter och utträna om den kanske flätar sina lianharf öfver minnen från en tid, då den röjdes af flitiga händer, som fått vika för »los barbaros» långt före Pizzaro landstigit på Incarikets kust.

Expeditionen skall räcka ett och ett halft år.

Svenska sällskapet för anthropologi och geografi understöder expeditionen med Wahlbergsstipendiet, stiftelsen Lars Hiertas minne lämnar äfven ett betydande anslag.

*

Expeditionen bekostas vidare af attachén H. Bildt, löjtnant D. Bildt, grosshandlaren W. Bäckström, fil. kand. A. Hirsch, bankdirektören L. Fränkel, godsägaren C. F. Lundström, disponent A. Hemmarck, direktören H. Nordenskiöld, kommandörkaptenen W. Nordenskiöld, grefve Eric von Rosen, konsul B. Seiderholm och generalkonsul I. W. Smitt.

*

Vi meddela här några biografiska data rörande expeditionens deltagare.

Löjtnant D. Bildt är född 1879 och har bl. a. gjort vackra samlingar från Ainofolket i Japan.

Fil. lic. Nils Holmgren är född 1877. Han har utgifvit talrika zoologiska afhandlingar. Friherre E. Nordenskiöld är född 1877, har ledt tvänne expeditioner till Sydamerika, den första 1899 till Patagonien den andra 1901—1902 till gränstrakterna mellan Bolivia och Argentina. Från den senare, i hvilken deltog grefve Eric von Rosen, lic. R. Fries och herr G. von Hofsten, har HVAR 8 DAG meddelat porträtt och en fotografi af de i fjol utställda samlingarne.

HVAR 8 DAG önskar nu den nya expeditionen all möjlig framgång.

Foto. Hertzberg, Stockholm.

E. C. HOLTERMANN.

Kliché: Bengt Sjöforsparre.

I dessa dagar har öfversten och chefen för 2:dra corpsen af 2:dra brigaden och Walders linjebataljon, *Eilert Christian Holtermann* blifvit utnämnd till generalmajor och chef för den 2:dra Akershus'ske infanteribrigade att efterträda generallöjtnant Mellbye från den 1:sta nästkommande april. Född 1843, har general H. varit en särdeles framstående person inom det norska militärväsendet samt är sedan 1895 öfveradjutant hos konungen.

Foto Juncker, Köpenhamn.

E. RITZAU. †

Kliché: Bengt Sjöforsparre.

Den 23 december afled vid 64 års ålder i Köpenhamn, direktören Erik Ritzau, stiftaren af den världsbekante prästelegramförmedlaren "Ritzaus Bureau". Från en helt anspråklös början arbetade den energiske och affärsbegäfvade mannen fram sin Bureau till den maktställning och betydelse inom den nordiska tidningsvärlden den nu har.

GERALDINE FARRAR.
Amerikansk sängerska vid Operan i Berlin.

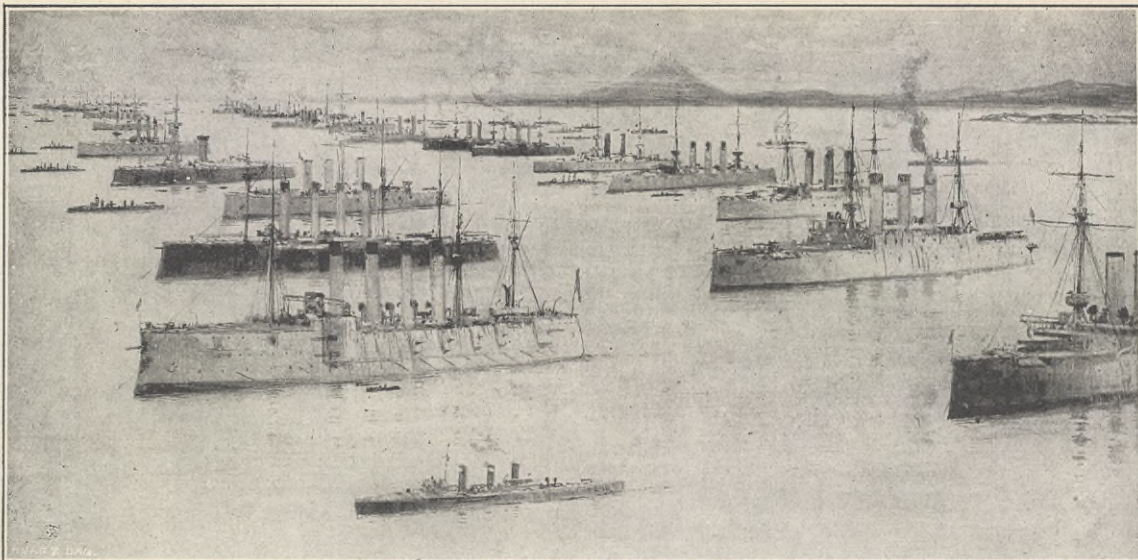
FRÅN MUSIKVÄRLDEN.

Franz Naväl, den utmärkte sångaren, som ett par gånger förut besökt Stockholm, uppehåller sig nu åter en tid i den svenska hufvudstaden, hvärifrån han den 23 januari skall begifva sig till Metropolitan opera i Newyork. Från och med nästa september är Naväl engagerad för en tid af fem år, åtta månader hvarje år, vid hofoperan i Berlin.

I Berlin kommer han att få till moitié den förtjusande amerikanska sängerskan *Geraldine Farrar*, som där erhållit anställning på kajsarens önskan. Äfven Naväl är en stor gunstling hos kajsar Wilhelm.

FRANZ NAVAL.
Apropos gästspelet i Stockholm.

Ryska flottan.

Japanska flottan.

I. RYSK-JAPANSKA KONFLIKTEN: En jämförelse mellan de båda makternas flottor. Reproduktion efter fotografi af originalteckningen af C. W. Wyllie.

Efter fotografi. Buddhist-präster.

I—II.

Ännu vet man icke om det blir krig eller ej mellan Ryssland och Japan. — Dagsprässen innehåller utförliga meddelanden om situationen sådan den är — eller rättare sådan man tror den vara och vi förbigå referat däraf. — Af stort intresse är den jämförelse en engelsk tecknare gjort (och hvaraf vi lyckats skaffa oss fotografi och reproduktionsrätt) mellan de båda makternas flottor. Den japanska sjömakten tyckes ej vara att förakta!

Striden rör sig närmast om herraväldet i Korea, och som ett

apropos återgifva vi några bilder från detta land.

III.

Den betydliga utvidgningen af Paris' Börs, genom tillbyggnad af tvenne stora flyglar, är i dagarne afslutad, och kunna vi visa en bild af den remarkabla byggnaden sådan den nu ter sig.

Efter fotografi.

Köpmän i Söul.

Kliché: Bengt Sjöfversparre.

II. RYSK-JAPANSKA KONFLIKTEN: Några bilder från det omstridda Korea.

Efter fotograf.

III. BÖRSEN I PARIS I DESS NYA SKICK.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Sjöfversparre Sthlm—Gbg.

IV.

Aldrig förr har man fått fotografera det högtidliga tillfälle, när en fransk författare uppläser något nytt dramatiskt arbete inför Theatre Francais' direktör och vederbörande artister. Så har emel-

lertid nu för första gången skett, och vår Pariskorrespondent har insänt ofvanstående förträffliga grupp. Fotografien togs nyligen vid det tillfälle då Paul Hervieu uppläste »Le Dedale». Vid bordet sitta — från

HVAR 8 DAG.

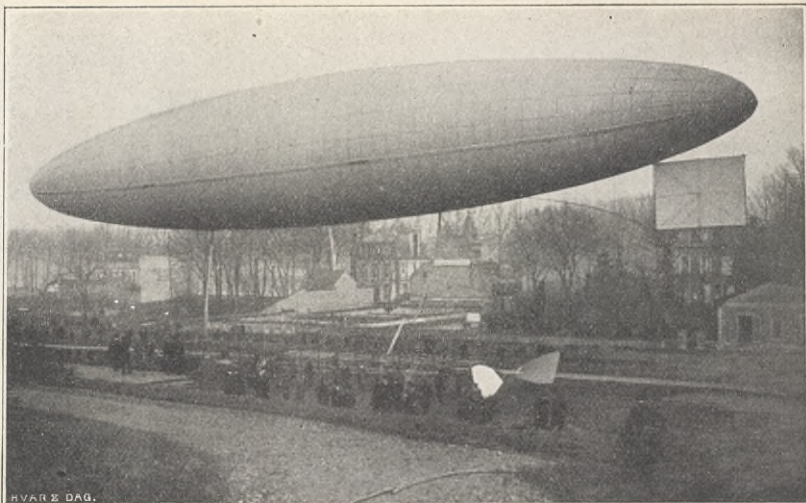
IV. EN UPPLÄSNING I THEATRE FRANCAIS — för första gången fotograferad.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Sjöfversparre, Sthlm—Gbg.

vänster räknadt — teaterns direktör, Jules Claretie, Madame Bartet, Paul Hervieu (bakom denne står Paul Mounet), Madame Pierson och Le Bargy — alla stora namn inom den stora franska skådespelarkonsten.

V.

Henri Deutsch, stiftaren af det betydande Deutsch'ska priset för luftseglingskonst — om hvilket Santos Dumont strider — har i dagarne företagit prof med sin nya ballong, Ville de Paris.

Efter fotografen

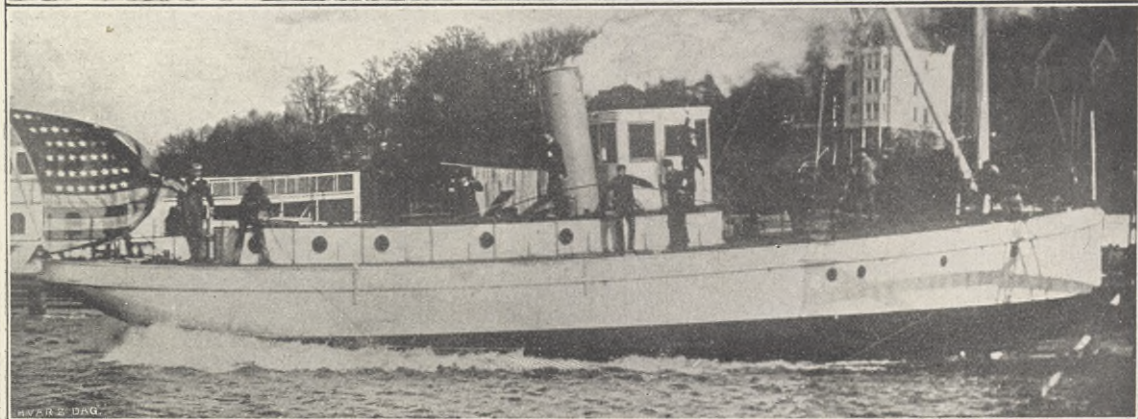
V. HENRI DEUTSCH'S NYA BALLONG.

Kliché: Bengt Silfverparre.

VI.

Å ett amerikanskt skeppsvarf ägde nyligen en egendomlig sjösättning rum. En ångare var näm-

ligen byggd i 8 själfständiga delar, hvilka sedermera hopsattes till en båt.

Efter fotografen.

VI. EN AMERIKANSK KURIOSITET INOM ÅNGBÅTSBYGGERIET. Den öfre bilden visar båten i stycken, å den nedra synes den lilla ångaren hopsatt och hel.

Kliché: Kem. A.-B. Brott Silfverparre Sklm.—Og.

STOCKHOLMS NYA ELEKTRISKA SPÅRVAGNAR.

Elektrisk spårvägsdrift skall ju komma till stånd i Stockholm, hvilket också är i högsta grad be höfligt. Onsdagen d. 16 dec. profkördes i Västerås hos Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget därstädes — detta storartade etablissement, enastående i Norden, hvilket räknar omkring 1,000 arbetare i sin tjänst — den första så godt som färdiga motorvagnen. Närvarande voro: Stockholms nya spårvägsaktiebolags direktör kapten Hjortsberg, chefen för statens järnvägars maskinavdelning byrådirektören Sabelström, hvilken tjänstgör som spårvägsbolagets kontrollör beträffande de elektriska vagnarna, byggnadschefen för de elektriska anläggningarna i Stockholm tyske ingenjören Hiersemann, som förut anlagt spårvägar i Göteborg, ingenjör Åström, anställd i spårvägsbolagets tjänst och tagande betydlig del i dessa anläggningar, och Allmänna svenskas särskilde »spårvägsingenjör» ingenjören W. Heinrici. Dessa personer, med undantag af hr Sabelström, synas också på vår flinkt tagna fotografi.

De nya motorvagnarna äro på undertrycken hållna i grågul färg, därpå kommer ett mörkt parti och däröfver ett bredt ljusblått. Sidofönstren äro alla af samma storlek. Skyltarne bli i olika färger och takdelarne äro ljusa. Det inre af vagnen är mycket prydligt, och soffor af omväxlande gula och bruna ribbor, ask och valnöt, o. s. v. Profköringen aflöpte på bästa sätt, så att man har

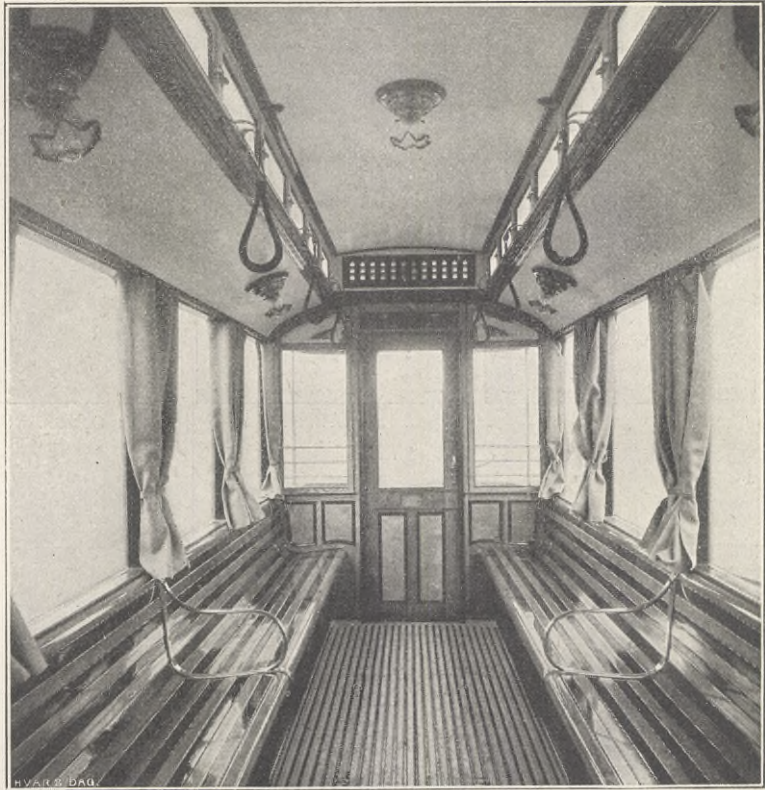

Foto. Blom, Vesterås

Kliché: Bengt Sjöforsparre.

INTERIÖR AF EN NY STOCKHOLMS-SPÅRVAGN.

alla skäl vara belåten. Sedan dess ha nu två vagnar anländt till Stockholm, där spårvägspersonalen inöfvas.

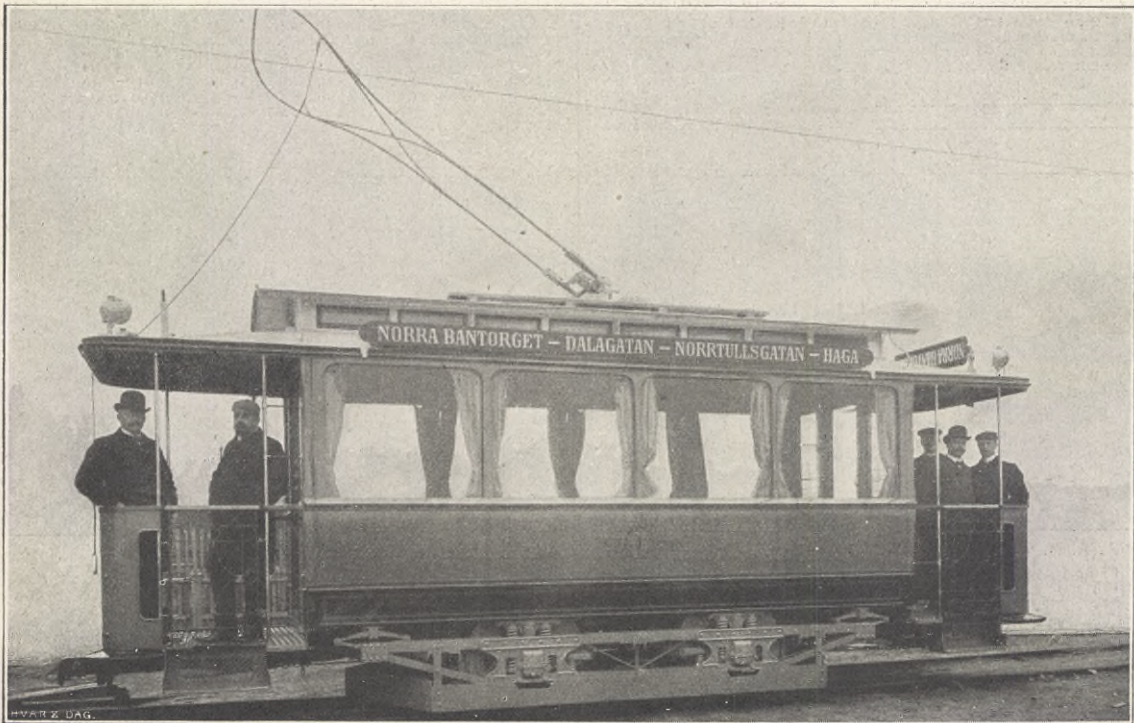
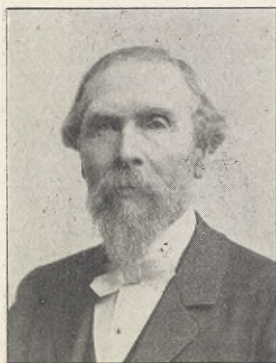

Foto. Blom, Vesterås.

EN VAGN FÖR STOCKHOLMS ELEKTRISKA SPÅRVÄGAR.

Kliché: Bengt Sjöforsparre.

VECKANS PORTRÄTTGALLERI.

C. S. B. LINDMAN.

80 år fyllde den 19 dec. f. kontrolldirektören Carl Salomon Blectert Lindman. L. har tjänstgjort som lärare i kemi vid K. sjökrigsskolan, ägde en tid apoteket Kronan i Stockholm och har slutligen varit kontrolldirektör vid Kungliga myntverket.

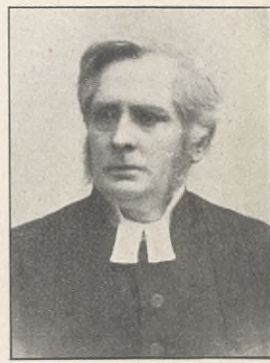
R. M. SWARTLING.

Ryttmästaren vid kungl. lifregementets husarers reserv, Reinhold Magnus Swartling, fyllde den 13 dec. 55 år. S. blef kadett 69, officer 72, samt beviljades 02 afsked. Var under åren 75—76 i fransk riksskola.

T. TORBIÖRNSSON.

Postmästaren i Östhammar, Teofil Torbiörnsson, afgick den 31 december från sin tjänstgöring i Svenska postverket, som han tillhört sedan 67. T. intager en framtående plats i stadens kommunala lif.

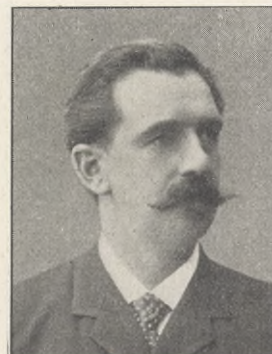
N. ENGSTRÖM.

Kontraktsposten i södra Åsby kontrakt, kyrkoherden i Björnekulla, Nils Engström, fyllde den 4 december 60 år. Student 69, prästvigd i Lund 73, blef E. kyrkoherde i Röke 84 och i Björnekulla 91 samt kontraktspost 1900.

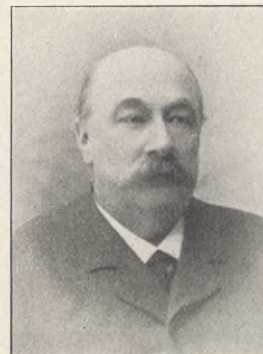
A. GUNDERSEN.

Skeppsredaren i Göteborg, kapten A. Gundersen, fyllde den 23 december 70 år. G. har under 40 år varit redare för ett stort antal fartyg.

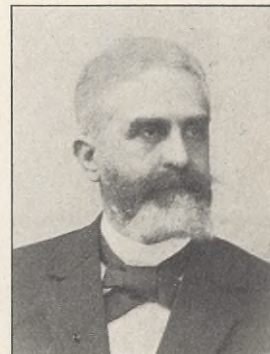
C. H. RICHNAU.

60 år fyllde den 24 dec. inspektören i brandförsäkringsaktieb. Fenix i Stockholm C. H. Richnau. Biträdande ingenjör vid Stockholms stads byggnadskontor 65—69, ingenjör hos Stockholms dykeribolag 70—80, brandinspektör hos A.-B. Sverige 80—88 samt hos Fenix sedan 89.

G. OLSÉN.

Led. af Riksdagens Första kamraren, fabrikör Gottfrid Olsén i Arvika, fyllde den 22 dec. 55 år. O. har deltagit i kommunens förvaltning omkring 30 år och varit kommunalstämmans ordförande i 10 år. Led. af kommunalfullmäktige m. m. Landstingsman sedan 88.

H. CEDERGRÉN.

50 år fyllde den 31 dec. öfveringenjören för Allm. Telefon-A.-B. i Stockholm, Henrik Cedergren. I no 16 arg. III af HVAR 8 DAG finnes helsid.-porträtt och biografi öfver den som telefontekniker, administratör och financer lika framstående mannen.

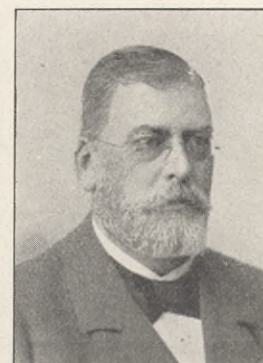
A. A. N. VON VEGESACK.

65 år fyllde den 23 dec. f. majorer friherre A. A. N. von Vegesack. Underlöjtnant 58 vid kungl. Svea artillerireg., 72 utnämnd till kapten vid Vendes artillerireg. samt 88 till major därstädes, beviljades V. 90 afsked.

F. LOTHIGIUS.

F. d. öfverstelöjtn., Fredrik Lothigius, fyllde den 23 dec. 65 år. Officer vid Kalmar reg. 58 och avancerade där till kapten och kompani-chef samt major i armén. 89 major vid Södermanlands reg., 93 öfverstelöjtnant, beviljades han 97 afsked.

A. T. SJÖBERG.

65 år fyllde den 20 dec. generalkrigskommissarien Alfred Sjöberg. Stud. 58, fil. d. r. 62, jur. utr. kand. 65, doc. i adm. rätt och nationalekon. vid Lunds universitet 66, adjunkt 67, expeditionschef i landförsvarsdep. 73, generalkrigsk. och chef för arméförvaltningens civila dep. 81.

G. F. STERZEL.

45 år fyllde den 21 dec. kyrkoh. i tyska förs. i Sthlm, dr. Georg Friedrich Sterzel. Stud. i Leipzig 78, prästvigd i Paris 81, kommun. i Meissen samt i Chemnitz 83—90. Kyrkoh. i tyska St. Gertruds förs. i Sthlm samt led. i Sthlm konsistorium 90, lärare i tyska språket för hertigarna af Skåne, Södermanland och Västmanland.

UNDER KULORNA.

För HVAR 8 DAG af E. Walter Hülphers.

Kanonerna hade talat ut och det var handgevärens och bajonetternas sak att afgöra träffningen. Första kompaniet af »De irreguljära» hade tilldelats äran att göra den första våldsamma chocken och ordern lydte så enkelt och tydligt som möjligt. »Förjaga dem ur deras gropar!» Det vill under modärnaste krigföring säga: Fall ned som en knuten hand efter ett slag, men slå, slå hårdt, så att motståndaren för ett ögonblick blir förbryllad. Sen kommer kompani efter kompani, bataljon efter bataljon och tager vid där ni blefvo liggande. Eller trampa ner eller förtrampas, tystna för alltid eller uppstämna jubelrop öfver massor af fallna lik.

Strax bakom skyttelinien, bildad af »De irreguljäras» andra pluton, låg löjtnant Jerome O. Ward bakom en sten och pratade med en man i ledet, som mellan orden då och då dök ner mot marken och tog sikte för att sju bistra sekunder efteråt skicka en kula mot en brun rullsten åtta hundra meter framåt på Karroo.

»Du skjuter för högt, Victor», sade han och riktade sin kikare mot boernas skyttegraf. »Klippan bakom narrar dig så att du missar den djäfvulen.»

Den tilltalade fyllde på nytt magasinet i sitt gevär och tittade med gråkalla ögon efter rullstenen.

»Du ska inte kalla honom djäfvul, Jerome», svarade han. »Jag ger mig den svarte på att det är en ovanligt hyggelig karl, om vi bara mötts under andra omständigheter.»

Sen han åter aflossat ett skott och fått in geväret fortsatte han:

»Och det är ju rent af löjligt hur jag här ligger och bommar på honom. På den där sidan vet jag då åtminstone af fem fullgoda gentlemän, som jag tömt mitt glas whisky tillsammans med i Kap. Och jag skildes från dem fullkomligt som deras bästa vän. Och vi kommo sams om att skjuta på hvarann efter bästa förmåga så snart »farbror Paul» fått kriget i ordning. Det kan ju hända att den där framme är en af dem... Ja men nu!...»

Han rörde på ryggen som en katt när han samlar sig till språng, när han sköt fram geväret och tog sikte. Skottet föll. Han lyfte litet på sig för att kunna se bättre, men dök hastigt in bakom sitt skydd och förde in ny patron.

»I dag blef det nog ingen skyttemedalj för Erik Ström om jag låg på skjutfältet därhemma och beräknade vinden.»

Han suckade, men det var inte öfver felskottet utan det var ordet därhemma som var orsaken.

»Nu blir det bestämdt någonting af», sade löjtnant Ward. »Jag ser att de ha några konster för sig kring fanan borta vid generalstaben. Nu få vi order att gå!»

»In i himmelen ja eller annorstädes. Men då signalen kommer, så kryp hit får jag trycka din hand för sista gången!»

Ward kröp på alla fyra fram till sin vän och blef liggande vid hans sida bakom samma sten där denne tagit betäckning. Skotten framför dem smälde som pisk-klatschar, och kulorna refvo upp dammet som en rök omkring dem, där de med dofva ljud slogo ner i den mjuka marken.

»Du kommer ihåg hur vi första gången blefvo bekanta Ward», fortsatte Ström under det han allt jämt höll ögonen på fiendens skyttegraf för att gripa hvarje tillfälle i akt som yppade sig att skjuta. »Det var där nere i Plaff- eller Plofffontein eller hvad det heter. Där jag hade nöjet göra dig den där lilla tjänsten som gjorde oss till bröder för den korta tid som blef oss förunnad att lefva, som jag tänker.

Och där du i gengäld gjorde så att jag fick det stora nöjet att bli skjuten på det här trefliga stället i stället för där borta...»

Jag har ärligt berättat dig det mesta af mitt lif, innan jag tog emot ditt handslag. Det, hvarför jag kom hit, du vet. Men jag har aldrig för dig eller någon annan berättat den allra innersta orsaken till det. Men i dag, strax innan vi skola till att dö, anser jag min botgörning fullbordad. Det skall liksom bli med rakare rygg som vi båda gå sida vid sida fram emot det okända. Därför vill jag tala om alltsammans för dig.»

Han drog in geväret och vände sig om på rygg så att han kom aldeles intill föjtnanten.

»Gevärspipan är ohandterlig, och jag orkar inte skjuta längre. Det är bättre att jag hvilar mig tills det gäller.»

Löjtnanten gjorde ingen invändning, hvarför han låg kvar och såg upp i himmelen, där stjärnorna började tändas. Teg en lång stund innan han fortsatte.

»Ja där uppe fann jag det... alltsammans. Och mig själf och hvilken väg jag hade att gå. Under Karroos hvita stjärnor... de som komma en att tänka på ett djurs suckande... Att min väg inte var händevägen utan törnevägen fram till den stora ödmjukhetens frid. Och så... fann jag att jag aldrig skulle försöka rymma mer, för det var min mening att rymma den gången, du vet. Jag ville hem för att fördärfva en människa som jag under tusen lidanden lärt att hata. För min egen del var jag trött och ville sluta, men innan dess skulle jag ha en annan med mig. En kvinna. Hon som gjort mig till den jag var. Och som lät mig gå ensam, sen jag gjort som hon bad mig. O Gud, så jag älskade henne.»

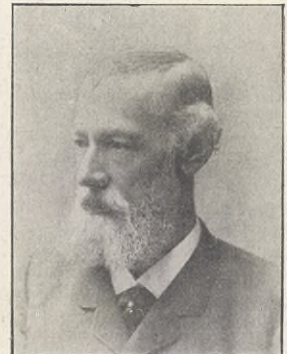
För du skall veta att jag var ung då och förstod så litet af världen. Hade knappast sett mer än det som låg närmast utanför min fars stugudörr. Och när jag kom till den lilla staden där jag skulle tillträda min anställning syntes mig allt så stort och underligt. En ny värld. Men alla de lockelser den erbjöd mig voro dock aldeles ofarliga... ända tills...

(TILLHÖR VECKANS PORTRÄTTGALLERI.)

D. J. ELGÉRUS. †

Örebro stads äldste och främste borgare, fabrikör Daniel Julius Elgérus, afled därstädes d. 22 dec. 86 år gammal. E., som under ett 60-tal år varit bosatt i Örebro, har ihfligt tagits i anspråk af kommunala intressen såsom led. af en mängd olika styrelser m. m. Led. af stadsfullmäktigt.

J. R. THEGERSTRÖM. †

Den 15 dec. afled i sitt hem i Djursholm f. d. grosshandlaren Johan Robert Thegerström. Han var född 1824 och innehade till för någönd tid sedan firman Rob. Thegerström & Co i Stockholm.

Ah nu när det är genomgången ser jag hur löjligt allt sammans var... Hilda, jag kan ju kalla henne så, var ett tiotal år äldre än jag snarare ful än passabel och med den fetma som allt mera tilltar mot alderdomen.

Men det var ändå någonting alldeles särskildt hos henne som fascinerade mig. Det var alltsammans min ungdoms skull. Och hon drog mig till sig kallt och lugnt alldeles som en fiskare drar in refven sen en fisk fastnat på kroken. Jag sprattlade inte en gång. Det var en lätt sak för henne, och det var nog inte första gången förstår du.

Hon hade en liten handskräp med ett enda fönster. Där brukade hon alltid sitta och se ut på gatan, och nicka åt mig när jag skulle gå där förbi och inte hann gå in. Gå förbi och se henne nicka åt mig det måste jag nu alltid åt hvad håll jag än skulle i staden. Så var det en gång som jag kom gående och jag såg henne nicka som åt mig åt en herre, han var en främling, en resande på staden. Och denne nickade igen utan att ta af sig hatten och gick in till henne.

Hvad jag under de fem, tio minuter som därpå följde led, det skall ingen beskrifva. Jag var vanskinnig, galen. Jag ville göra något galet, rusa in och strypa honom och henne, slå sönder någonting, ropa! Men...

Dumt nog gjorde jag ingetdera, för då hade jag nog varit en hårsman hederligare karl än nu. Jag gick af och an i min väntan på att han ändtligen skulle gå så att det blef min tur. Jag smög mig fram till fönstret, men af solreflexen kunde jag ej se något af hvad som försiggick där inne. En gång hörde jag henne skratta, jag vet inte hvarför, men jag fick det för mig att det var åt mig så att jag skyndsamt drog mig tillbaka full af smärta och blygsel.

Hur jag sedan rusade in! Hur listigt hon förstod att lugna mig och hur fullkomligt jag trodde på den orimliga historia som hon satte ihop åt mig. Och så tog hon mig under hakan... hon tog mig under hakan, alldeles som... Men jag begrep intet.»

En trumpetsignal skallade plötsligt, men de hörde den inte och drömmande fortsatte han med blicken upp mot stjärnorna.

»Så var det en kväll. Stjärnorna började lysa som de däruppe, stora och klara, som kreaturens ögon i lyktsken. Ah, jag kan inte tala om det nu. Hur hon frestade mig gång på gång, hur jag kämpade och led, hur hon till slut blef ond och hotade.

Gud hjälpe mig, jag var ju då ung, jag var i hennes våld och det var första gången jag var kär. En gröngöling! Ja och så lofvade jag... Det var för att vi skulle få gifta oss. Hon hade brådt om tydligen.

Det gick en vecka, det gick två. Jag kunde inte.

I den vefvan fick jag ett bref från min far, som man tydligen underrättat om mitt förhållande och han skref till mig att han skulle komma upp till staden följande vecka, emedan han hade ett allvarsord att säga mig om jag tänkte begå några dumheter. Jag kände min far. Och Hilda hotade än värre. Hur hon hånade mig en dag! Gud i himmelen att jag var så blind och döf att jag inte märkte huru rå och cynisk hon var!

Ja så handlade jag som en förtviflad.

Hon hade lofvat att möta mig på ett hotell i Hamburg så snart jag sändt henne respängarne.

Jag ljög att min mor låg mycket sjuk — hon blef det sedan — så att jag fick en veckas tjänstledighet. Då jag reste tog jag en stor summa, som jag visste att de inte så fort skulle sakna. Och reste samma natt under mitt eget namn genom Sverige och tog vägen först till London, för att vilseleda spaningarne. Där bytte jag om namn och utseende, så godt jag kunde. Och begaf mig så öfver till Hamburg och sände pängarne och väntade och väntade.

Väntade?

Hå nej, det var inte rätta ordet. Långa stunder var jag i ett tillstånd som gjorde mig oförmögen att tänka och känna. Jag satt mäst uppe på mitt rum och vågade inte gå ut. För hvarje gång det gick någon ute i korridoren eller röster talte högljuddare än vanligt flög jag upp i den mäst flämtande ångest. Ah!... Men tiden är väl knapp tänker jag...

Hon kom inte! Hon skref att hon inte kunde komma.»

Han tystnade. Åter ljöd en trumpetstöt, denna gång mera aflägsen, från boersidan ljöd en annan signal hvarpå deras skjutande ökades. Kulorna flängde upp marken rundt om på hvarje tum, de haglade och smattrade mot den stora sten bakom hvilken de lågo i skydd, men han hvarken hörde eller såg.

»Hon kom inte», mumlade han lågt, »hon kom inte. Men när jag ändtligen kom hit till Karoo var jag fattig, trasig och barfota. Som en tiggare skulle jag börja mitt lif igen. Som en tiggare och med blödande fötter skulle jag åter stiga in i en ärlig mans hydda. Men... det var inte min mening att gå öfver lik, vid Gud det var min mening att gå öfver lik! Men hvem kan motstå!

Ingen kan motstå någonting! Det är att gå på bara, marschera! Ibland tycker jag, att det inte är någonting med det, ingen idé, ingen mening. Men det var Karroos hvita stjärnor under vaktnäterna... de lysa så underligt klart, så stort. Det är som en kärlek utan gräns, utan slut. Så stor att den är kall... så stor att vi inte nå den. Hvad betyder så för den ett litet människolif? Ingenting, ingenting! Och kanske dock så mycket. Hvarför mötte jag dig Ward i ett ögonblick som skulle skänka mig din vänskap för lifvet. Och denna vänskap skulle kosta fem boer, fem ärliga tappra lif. För att du sedan skulle rädda mitt? Mitt som inte var värdt något.

Rädda?... Ja för att ett par månader efteråt lägga, mig här och bomma på honom där borta...»

Åter ljöd en trumpet som blåste till anfall. Han strök sig öfver pannan och vände sig mot Ward.

»Färlig Ward och tack och räck mig din...»

Ward låg med ansiktet nedborradt i stoftet, med kroppen hopvriden och med vänstra handen, den som var honom närmast slängd bakåt öfver ryggen, som om han ej velat gifva honom den.

»Åh Gud, han har varit död. Och jag har biktat mig för honom...»

Ström reste sig upp på armarne och stirrade på den döde i fasa, med ögonen långt framme i ögonhålorna. Så blef han alldeles hvit i ansiktet och öppnade munnen som om han velat skrika.

Dånet omkring honom var ohyggligt. Han hörde männen omkring sig ropa. De sprungo tillbaka igen och försvunno som skuggor i dammet och röken.

Då grep Ström geväret och gick fram. Ställde sig i gifaktställning framför den döde och väntade...

* HVAR 8 DAG * * * *

TILLÖNSKAR SINA LÄSARE, MED ETT TÄCK FÖR DET GÅNGNA ÅRET,

* * * * ETT GODT NYTT ÅR. *